

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžso/21/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201092
Dátum vydania rozhodnutia: 14.12.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:1014201092.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: S., právne zastúpeným Mgr. Ing. Miroslavom Šperkom, LL.M, advokátom a konateľom V4 Legal, s.r.o., so sídlom v Žiline, Tvrdého č. 783/4, IČO: 36 858 820, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8 10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 20. augusta 2013, číslo 7406-4/2013-BA, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 8. marca 2016, č. k. 20S/99/2014-110, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 8. marca 2016, č. k. 20S/99/2014-110, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh žalobcu na prerušenie odvolacieho konania z a m i e t a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 8. marca 2016, č. k. 20S/99/2014-110, rozhodnutie žalovanej z 20. augusta 2013, č. 7406-4/2013-BA zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. c/, d/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Zároveň uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania na účet zastupujúcej spoločnosti.

V správnom konaní vydala Sociálna poisťovňa, pobočka Senica rozhodnutie z 22. augusta 2011, č. 23222-1/2011-SE, podľa ktorého žalobcovi nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 1. augusta 2010. Žalovaná ako druhostupňový orgán rozhodnutím z 20. augusta 2013, číslo 7406-4/2013-BA žalobcom podané odvolanie zamietla a prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica potvrdila.

Krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v rozhodnutí organizačnej zložky sociálnej poisťovne absentujú podstatné náležitosti plynúce z § 209 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“). Sociálna poisťovňa, pobočka Senica, neuviedla žiaden dôkaz potvrdzujúci prijatý záver o nedostatku vzniku účasti žalobcu na poistení. Rovnako žalovaná v odôvodnení svojho rozhodnutia síce popísala vnútroštátnu i medzinárodnú

právnú úpravu posudzovaného nároku, obsah spolupráce s orgánmi sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky i spôsob vykonávania šetrenia v tomto konkrétnom prípade, v konečnom dôsledku však svoje potvrdzujúce stanovisko zhrňujúco odôvodnila iba tým, že výsledkami kontroly vykonanej pred vydaním napadnutého rozhodnutia nebolo preukázané, že by žalobca na území Slovenskej republiky vykonával činnosť ako zamestnanec, pričom v tejto súvislosti ďalej uviedol, že zmieňovaný záznam o vykonanej kontrole sa v administratívnom spise nenachádza. Žalovaná v odôvodnení rozhodnutia neuviedla, ako v súvislosti so záverom o nepreukázaní reálneho výkonu práce žalobcom v roku 2010, majúcim pre rozhodnutie zásadný význam, vyhodnotila jednotlivé dôkazy a zistenia vykonané v nasledujúcich rokoch a týkajúce sa sídla a prevádzky zamestnávateľa žalobcu, či výsledku kontroly odvodov vykonanej v dňoch 21. - 22. septembra 2011; taktiež neuviedla, čím boli vyvrátené tvrdenia žalobcu o skutočnom výkone pracovnej činnosti podložené listinnými dôkazmi. Vzhľadom na to, mal krajský súd za preukázané, že žalovaná neodstránila nedostatky odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu, samotné parametre tvrdeného pracovného pomeru žalobcu (pracovná doba, mzda, vzdialenosť miesta výkonu práce od bydliska žalobcu) neboli v rozhodnutí správnych orgánov žiadnym spôsobom hodnotené. Nakoľko zistenia správnych orgánov vzbudzujú pochybnosti o reálnom výkone pracovnej činnosti a naznačujú iný účel prihlásenia žalobcu do slovenského sociálneho systému, správne orgány to nezbavuje povinnosti vykonať relevantné dokazovanie a prijaté rozhodnutia odôvodniť v súlade s požiadavkami zákona. Krajský súd rozhodnutie žalovanej zrušil, a to z dôvodu, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci a rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Rozsudok krajského súdu napadla žalovaná včas podaným odvolaním. So závermi ku ktorým dospel krajský súd vyjadrila nesúhlas. Žalobou napadnuté rozhodnutie považovala za vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci po zhodnotení všetkých relevantných dôkazov. Namietla, že pred vydaním napadnutého rozhodnutia sa Sociálna poisťovňa, pobočka Senica dňa 24. júna 2011 pokúsila vykonať kontrolu reálneho výkonu činnosti zamestnancov v mieste sídla zamestnávateľa R., pričom zistila, že na adrese miesta podnikania je len starý neobývaný dom. Z vyjadrenia Obecného úradu Sobotište vyplýva, že zamestnávateľ v obci nevykonáva žiadnu podnikateľskú činnosť a podľa dostupných informácií ani v minulosti takúto činnosť nevykonával. R. nemá, a ani nikdy nemal evidovaný žiaden pobyt, pričom rodinný dom č. 17 má už tri roky nového majiteľa. Na základe kontroly sa nepodarilo preukázať, že zamestnávateľ prideloval zamestnancom prácu počas trvania pracovnoprávneho vzťahu a že zamestnanci prácu skutočne vykonávali. Zároveň poukázala na to, že zamestnávateľ zanikol dňa 21. septembra 2011, preto iné kontroly reálneho výkonu činnosti žalovaná a Národný inšpektorát práce nemohli u zamestnávateľa vykonať. Ďalej konštatovala, že na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov nepostačuje formálnym spôsobom deklarovať podnikanie, napr. pracovnými zmluvami. Žalovaná vychádza aj z dohodnutých mzdových podmienok a počtu hodín, ktoré majú zamestnanci za mesiac odpracovať. Dochádzať z Poľskej republiky do rôznych miest Slovenskej republiky, odpracovať napr. 3 hod. denne sa javí ako neefektívne, a teda je predpoklad, že výdavky významným spôsobom presahujú príjmy. Uvedené potom vyvoláva podozrenie z obchádzania právnych predpisov Poľskej republiky. Žalovaná má za to, že dôkazné bremeno leží nielen na nej, ale aj na žalobcovi a zamestnávateľovi, ktorú si títo riadne nespĺnili. Žalobca ani počas prerušenia konania, t. j. dva roky nepostúpil žalovanej dokumenty, ani podrobné doklady, ktoré sú potrebné na určenie, alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov. Na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov u zamestnávateľa R. na území Slovenskej republiky, ani splnenie podmienok na určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania. Vo vzťahu k trovám konania žalovaná namietala ich výšku, nakoľko k danému konaniu je príliš vysoká a neadekvátna. Vzhľadom na uvedené, navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietne.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu vyhodnotil odvolanie žalovanej ako nedôvodné. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil. Zároveň poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2016, č. k. 1Sžso/11/2015, ktorý v skutkovo totožnej veci prerušil odvolacie konanie z dôvodu predloženia prejudiciálnych otázok na rozhodnutie Súdneho dvoru Európskej únie. Preto žalobca (okrem už uvedeného) navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky prebiehajúce odvolacie konanie prerušil do ukončenia konania o prejudiciálnych otázkach.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Ako vyplýva z prvostupňového rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Senica, zamestnávateľ R., s miestom podnikania Sobotište 17, IČO: 45 681 848 prihlásil žalobcu do poistenia odo dňa 1. augusta 2010 ako svojho zamestnanca. Zamestnávateľom teda bola fyzická osoba: R.. Ako ďalej vyplýva z oznámenia o ukončení podnikania, nachádzajúceho sa v administratívnom spise žalovanej (č. 1. 7 administratívneho spisu), živnostenské oprávnenie zamestnávateľovi žalobcu zaniklo dňa 21. septembra 2011.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 2 SSP, odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „živnostenský zákon“) živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Zánik živnostenského oprávnenia má iba ten dôsledok, že fyzická osoba už nie je oprávnená vykonávať živnosť. Zánikom živnostenského oprávnenia však nedochádza k zániku povinností fyzickej osoby, ktoré jej vznikli počas prevádzkovania živnosti, vrátane povinností, ktoré takej fyzickej osobe vznikli v spojení so zamestnávaním zamestnancov podľa pracovnej zmluvy. Nedochádza preto ani k zániku zodpovednosti, ktoré takej fyzickej osobe ako zamestnávateľovi vznikli podľa predpisov sociálneho poistenia.

R. bol účastníkom správneho konania aj po zániku jeho živnostenského oprávnenia v súlade s § 173 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako fyzická osoba, o ktorej právach alebo povinnostiach ustanovených týmto zákonom sa má konať alebo ktorej práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom môžu byť rozhodnutím správnych orgánov priamo dotknuté, a to najmä vo vzťahu k jeho prípadným odvodovým povinnostiam na sociálne poistenie podľa § 141 ods. 1 a § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., resp. právu na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu podľa § 145 ods. 1 tohto zákona.

Vzhľadom na uvedené je potom potrebné konštatovať, že v dôsledku zániku živnostenského oprávnenia živnostníka R., naposledy s miestom podnikania Sobotište 17, IČO: 45 681 848, nezanikla spôsobilosť fyzickej osoby R. N., byť účastníkom konania, ani jeho prípadné povinnosti, a preto bolo potrebné v konaní pred správnym súdom konať aj s R. V. ako účastníkom správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Pokiaľ krajský súd nepribral do konania Adama Bocheňského, postupoval v rozpore s v tom čase platným a účinným ustanovením § 250 ods. 1 veta druhá OSP. Najvyšší súd preto rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP a § 492 ods. 2 SSP.

V ďalšom konaní krajský súd príberie do konania R. V., vec znovu prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho.

Vzhľadom na charakter dôvodu zrušenia a vrátenia veci krajskému súdu spočívajúceho v procesnom pochybení, najvyšší súd zároveň nepovažoval v tomto prípade za dôvodné prerušiť konanie tak, ako navrhol žalobca.

Zároveň krajský súd v ďalšom procesnom postupe prihliadne na zmenu procesných právnych predpisov účinných od 1. júla 2016.

Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.